



BÁCS-KISKUN MEGYEI KORMÁNYHIVATAL
NÉPEGÉSZSÉGÜGYI SZAKIGAZGATÁSI SZERVE

MÉRGEZÉSI ESETEK, ELSŐSEGÉLY

Ebben a fejezetben gyűjtöttük össze az elsősegéllyel kapcsolatos tudnivalókat, melyeket három részre bontottunk:

- [általános tudnivalók az elsősegélynyújtásban járatlanok számára](#)
- [elsősegélynyújtás mérgezés esetén](#)
- [sürgősségi telefonszámok mérgezés esetén](#)
- [sürgősségi telefonszámok gombamérgezés esetén](#)
- [ki és mikor hívhat mentőt](#)

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSBAN JÁRATLANOK SZÁMÁRA

Az elsősegélynyújtás során akár laikus, akár egészségügyi ismeretekkel rendelkező személy a sürgősségi ellátás megkezdése előtt olyan egészségügyi beavatkozásokat végez, mellyel a baleset vagy hirtelen egészségkárosodás következményeit elhárítja.

Az esetek döntő többségében az elsősegélyt igénylő esetek (pl. mérgezések) nem egészségügyi képesítéssel rendelkezők jelenlétében következnek be, ezért igen fontos, hogy felkészültek legyünk arra, hogy esetleg a mi beavatkozásunkra lehet szükség.

Nem csoda, hogy balesetet észlelve pánikba esünk, ez azonban bizonyosan akadályoz abban, hogy helyesen és megfontoltan cselekedjünk. Próbáljunk meg tehát úrrá lenni eluralkodó érzéseinken, a sérült érdekeit tekintve idézzük fel magunkban az elsősegélynyújtással kapcsolatban összegyűjtött ismereteinket.

A sürgősségi ellátás mentési lánc:

- 1. Felismerés**
- 2. Segélykérés**
- 3. Elsősegély**
- 4. Mentőellátás**
- 5. Szállítás alatti kontroll**
- 6. Végleges ellátás**

Fenti lánc lépésein haladva első dolgunk a felismerés.

Ennek elemei vázlatosan a következők:

- gyors helyzetfelmérés, a helyszín és a körülmények áttekintése (szükséges-e az elsősegélynyújtás, szükség van-e további segítségre, bevonható-e a környezetben tartózkodók közül valaki a mentési feladatok elvégzésébe, a helyszínen talált tárgyak és körülmények megfigyelése a mérgezés lehetséges okáról (vegyszerek, gyógyszerek, permetszerek vagy ezek dobozainak, üvegeinek jelenléte, növények, gomba, drog, alkohol stb. jelenléte, esetleg búcsúlevél stb.)
- a balesetet szenvedett személy és az elsősegélynyújtó védelme az esetleges további veszélyforrások hatásaitól (savak és lúgok jelenlétében gumikesztyű használata, áram kikapcsolása, a mérgezettet és az elsősegélynyújtót veszélyeztető fertőzésveszély elkerülése (a sebellátás alapszintű szabályai)
- a sérült állapotának felmérése (gyors tájékozódás – éber? hangra reagál? fájdalomra reagál? – ha nem reagál a fenti ingerekre, súlyosnak tekintendő az állapota. (SEGÉLYKÉRÉS!))

Ekkor végezzük az első állapotfelmérést, mely során az eszméletlenséget, a légutak átjárhatóságát, a légzést és a keringés jeleit igyekszünk megvizsgálni. Amennyiben a mérgezett nincs közvetlen életveszélyben, ún. második állapotfelmérést végzünk, melynek célja annak kiderítése, hogy milyen előzményeket követően alakult ki a jelenlegi állapot, s ez milyen panaszokat okoz.

A betegről közvetlenül származó információk mellett igénybe kell vennünk a környezet segítségét gyermekek esetében, vagy például amikor eszméletlen, görcsroham utáni állapotban lévő beteget találunk.

A legfontosabb tünetek kiderítésére meg kell figyelni a mérgezett személy külsejét (sápadtság, kipirultság, verejtékezés, duzzanat, vérzés, kiütések stb.).

Meg kell tapintanunk a pulzusát (szapora, gyér, ritmusosság stb.), a bőrt és a látható nyálkahártyákat (meleg-kipirult, hideg, verejtékes, érzékenység, duzzanat stb.).

A beteg légzését (esetleges nehézlégzés) meghallgatjuk, a jelenlévő szagokat megpróbáljuk azonosítani (vegyszerek, füst, gázok, alkohol stb.).

A fenti adatok birtokában próbáljuk meg megállapítani azt, hogy a sérülés (mérgezés) milyen fokú: **életveszélyes**, súlyos vagy könnyű.

Életveszélyesnek tekintendő az eszméletlen, erősen vérző, sokkos állapotú, valamint a klinikai halál állapotában (légzés és keringés megszűnését követő szakasz, melyben még nem **alakultak** ki visszafordíthatatlan károsodások a szervekben) lévő beteg.

Súlyos állapotúnak tekintjük azt, akinek nagy fájdalma van, valamint a mellkasi és koponya-sérülteket.

Könnyű sérült fájdalma nem tűrhetetlen, vérzése nem erős és tudata tiszta.

Ha segélykérésre van szükség, ne késlekedjünk!

A minél korábban elkezdett segélyhívás döntő fontosságú lehet, ám ugyanilyen fontos, hogy megfelelő tájékoztatást tudjunk adni a mentés ellátására kivonuló mentőknek (és egyéb szervezeteknek, pl. tűzoltók, katasztrófavédelem, rendőrség).

Készüljünk fel, hogy segélyhíváskor a következő adatok birtokában legyünk:

- **A bejelentő neve, telefonszáma**
- **Mi történt? (Sérültek száma, állapota – életveszélyes, súlyos, könnyű.)**
- **Hol történt? (Megközelítés módja.)**

Ezzel a fenti ellátási lánc második láncszemében megfogalmazott teendőkig jutottunk, s ennek a két lépésnek a megtétele gyakorlatilag bárkitől elvárható, hiszen nem tételezi fel semmiféle ismeretanyag vagy gyakorlat meglétét. Fontos tudni, hogy a felismeréssel és segélyhívással már akkor is segítünk, ha az elsősegélynyújtáshoz szükséges ismeretek híján nem tudunk többet tenni.

Segélykérés céljára hívható telefonszámok:

MENTŐK: 104

SEGÉLYHÍVÓ SZÁM: 112

Segélynyújtás a szakszerű segítség megérkezéséig.

Az ellátási lánc további elemei, tehát a mentőellátás, a szállítás alatti kontroll biztosítása és a végleges ellátás már a szakszerű segítséget nyújtó egészségügyi egységek feladata.

ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS MÉRGEZÉS ESETÉN

A sürgősségi ellátás mentési láncának hat eleme közül az első két, illetve három lépésben tudunk segítséget nyújtani a mérgezettnek.

- 1. Felismerés**
- 2. Segélykérés**
- 3. Elsősegély**
- 4. Mentőellátás**
- 5. Szállítás alatti kontroll**
- 6. Végleges ellátás**

A felismerés és segélykérés általános vonatkozásairól készített összeállítást lásd ugyanebben a menüpontban [Elsősegélynyújtás – általános ismeretek](#) cím alatt. A legfontosabb tudnivalókat itt vázlatosan megismételjük.

Felismerés

- **gyors helyzETFelmérés**
- **a sérülést (mérgezést) szenvedett személy és az elsősegélynyújtó személy védelme**

- **a sérült (mérgezett) állapotának felmérése (gyors tájékozódás, első és második állapotfelmérés)**

Segélykérés

Döntő fontosságú szempontok a gyorsaság és a hívás során közölt információk pontossága. (Telefonáló neve, telefonszáma, mi és hol történt.)

Segélykéréshez használjuk az ismert számokat:

MENTŐK 104,

SEGÉLYHÍVÓ SZÁM: 112.

Tennivalók mérgezés esetén

Eszméletlen állapotban talált sérült esetén sokszor nem tudhatjuk bizonyosan, hogy a háttérben milyen kóroki tényezők állnak. Ebben az esetben kövessük azt az általános szabályt, hogy semmiféle anyaggal sem szabad itatni a félrenyelés veszélye miatt. Ugyanezen okból hánytatni sem szabad, amennyiben azonban spontán hányást tapasztalunk, fektessük a beteget stabil oldalfekvő helyzetbe a félrenyelés veszélyének elkerülésére.

Ugyancsak tartsuk észben, hogy az eszméletlen állapot mihamarabbi szakértő segítséget igényel, tehát lehetőség szerint azonnal értesítsük a **Mentőket (104)**, vagy hívjuk a **Segélyhívó számot (112)**.

A mentők kiérkezéséig maradjunk a sérült mellett, és minél kevesebbet mozgassuk.

Ha a helyzet úgy diktálja, figyeljünk arra, hogy a további sérülések kialakulását megelőzzük: így például mossuk le a bőrt, ha kifolyt savak, lúgok marnák, öblítsük ki a beteg szemét, ha maró anyag került bele.

Természetesen vigyünk ki az eszméletlen sérültet (mérgezettet) arról a helyről, ahol mérgező gázok vannak a légtérben (CO mérgezés, különböző ipari balesetek stb.) Legyen gondunk arra, hogy a nyugalomba helyezett sérültet betakarjuk.

Eszméleténél lévő sérülttől próbáljuk meg az állapotára vonatkozó információkhoz jutni. Ez nagyon röviden összefoglalva a következőket jelenti: milyen előzmények után alakult ki a jelen állapot, és ez milyen panaszokat, tüneteket okoz.

Ez az állapot is indokolhatja természetesen az azonnali segélykérést (Mentők: 104, Segélyhívó szám: 112), mely során a betegtől és a környezetében lévőtől származó, valamint a környezetben talált tárgyakkal kapcsolatos adatokkal (pl. gyógyszeres doboz, vegyszer, mérgező növény, esetleg búcsúlevél jelenléte) is kiegészíthetjük a segélyhíváskor kért legfontosabb információkat.

A segélyhíváskor elsősorban a következő adatokat kell megadnunk: a bejelentő neve, telefonszáma, valamint az eset leírása és a helyszín megjelölése.

A **mérgezés megállapítása** esetenként igen egyszerű, de előfordulhat, hogy legnagyobb igyekezetünk ellenére is kudarcot vallunk.

Mikor gondoljunk arra is, hogy esetleg mérgezés történt?

- egyébként egészséges ember hirtelen, különösebb előzmények nélküli rosszulléte
- az ismert betegségek körébe nem illeszthető tünetek hirtelen kialakulása
- azonos helyen és időben több személy rosszulléte
- bizonyos tünetek (ezek azonban más kórképeknél is előfordulhatnak): hányás, hasmenés, eszméletzavar stb.

Melyek lehetnek a mérgezés felismerését nehezítő tényezők?

- **a beteg eszméletlen vagy zavart állapota**
- **a beteg nem tudja, hogy mérgező anyaggal került kapcsolatba, ezért nem említi**
- **mérgezést szenvedett gyermektől származó információ bizonytalansága (nem tudja vagy nem meri megmondani, mit evett-ivott meg)**
- **az esetleges lappangási időt megelőző tünetmentesség**
- **öngyilkossági szándékkal történt mérgezés esetén: a viselkedés félrevezető lehet**
- **többféle mérgező szer egyidejű hatása (többféle vegyszer, többféle permetszer, gyógyszerek, gyógyszer és alkohol)**
- **egyéb betegségek tüneteit imitáló mérgezés, stb.**

Nagyon fontos, hogy amennyiben megtaláljuk a mérgezést okozó anyag maradványát, azt a csomagolásával együtt helyezzük biztonságba, hogy a kikerülő mentőknek meg tudjuk mutatni. Ha gyógyszermérgezés történt, tegyünk el azokból a gyógyszerekből, amelyek a mérgezést feltételezhetően okozták, és igyekezzünk megbecsülni a hiányzó mennyiséget. Mindez igen fontos információ lehet a mentőknek.

Mérgezetek esetében nagy jelentősége van a gyorsaságnak. A szakértő segítség kéréséig fontos tudnunk azt, hogy mit tegyünk és mit ne tegyünk a beteggel.

Mit tehetünk tehát? A mérgezéstől függően:

- **vigyünk a szabad levegőre**
- **vegyük ki műfogsorát**
- **száját töröljük ki**
- **helyezzük stabil oldalfekvő állapotba**
- **ruházatát lazítsuk meg**
- **szemét öblítsük ki tiszta vízzel**
- **bőrét mossuk le**
- **maradjunk a beteg mellett**
- **vigyázzunk, nehogy kárt tegyen magában vagy másban**
- **vigyázzunk, hogy nehogy ismét megkíséreljen újabb öngyilkosságot**
- **eszméletén lévő beteget próbáljuk vízzel itatni**
- **eszméletén lévő beteget próbáljuk meghánytatni (meleg sós víz vagy garatingerlés segítségével)**

Mit nem szabad tennünk?

- eszméletlen beteget nem szabad itatni, hánytatni
- görcsök esetén nem szabad a beteget itatni, hánytatni
- ha nem feltétlenül szükséges, ne mozgassuk

SÜRGŐSSÉGI TELEFONSZÁMOK MÉRGEZÉS ESETÉN

MENTŐK: 104

SEGÉLYHÍVÓ SZÁM: 112

EGÉSZSÉGÜGYI TOXIKOLÓGIAI TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLAT:

06 80 221199

061 476 64000

061 476 1120

SÜRGŐSSÉGI TELEFONSZÁMOK GOMBAMÉRGEZÉS ESETÉN

Napi 24 órás ügyeleti szolgálatot teljesítő munkatársak telefonszámai:

06-30-22-11-373

06-30-22-11-374

Gombatoxikológiai vizsgálatok felől munkaidőben a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központi Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Hivatalánál érdeklődhetünk. Cím: 1095 Budapest, Mester u. 81.

Telefonszám: 061-456-30-10

KI ÉS MIKOR HÍVHAT MENTŐT?

Mentés szükségessége esetén bárki - állampolgárságtól és egészségbiztosítási jogviszonytól függetlenül - hívhat mentőt a Magyar Köztársaság területén.

Milyen esetekben hívhatunk mentőt mentés céljából?

Minden esetben, amikor a beteg azonnali egészségügyi ellátásra szorul:

- ha életveszély, vagy annak gyanúja áll fenn (eszméletlen állapot, bármilyen eredetű súlyos vérzés, stb.);
- baleset, sérülés, bármilyen eredetű mérgezés esetén;
- megindult szülés, illetve a fennálló terhesség alatt bekövetkező rendellenesség miatt;
- ha erős fájdalom, vagy más riasztó panasz, illetve tünet észlelhető (pl. fulladásérzés, nehézlégzés, végtagbénulás, stb.);
- ha olyan magatartászavart észlelünk, mely során a beteg saját maga, vagy mások életét veszélyezteti.

A MENTŐK hívószáma az ország egész területén (minden vezetékes és mobil telefonról): 104

SÜRGŐSSÉGI HÍVÓSZÁM Magyarország egész területén: 112

Ezt elsősorban akkor hívjuk, ha egyidejűleg a mentőkre és/vagy a tűzoltókra és/vagy a rendőrségre is szükség van.

Mentőhívás esetén az alábbi kérdések szerint tegyük meg a bejelentést:

- 1. Hol történt? (pontos cím, ennek hiányában a helyszín megközelíthetősége)**
- 2. Mi történt? (a sérülés, rosszullet bekövetkezte: pl. összeesett, eszméletlen; szívbeteg fullad; magasból esett, gépkocsi elgázolta; motorkerékpárral fának ütközött, stb.)**
- 3. Hány sérült, beteg van?**
- 4. Milyen sérülés, panasz, tünet észlelhető? (pl. földön fekszik, lábát fájlalja; sápadt, verejtékes; fullad, nyugtalan, ajkai elkékültek; földön fekszik, görcsöl, szája habzik)**
- 5. A bejelentő neve és telefonszáma (szükség lehet a bejelentő visszahívására, pl. pontatlan cím esetén!)**
- 6. Várjunk a mentésirányító esetleges kérdéseire (a történetek pontosítása érdekében fontos!), és csak ezután tegyük le a telefonkagylót.**

Ha nem mentést igénylő heveny megbetegedést észlel a beteg lakásán, hívja a háziorvost, vagy az orvosi ügyeletet. A beteg vizsgálata alapján az orvos eldönti, hogy szüksége van-e a betegnek gyógyintézeti beutalásra és betegszállításra; ha igen, az orvos a szükséges intézkedéseket megteszi. (Az Országos Mentőszolgálat hivatalos ajánlása)